

BURSA İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ

TÜRKÇE

5. SINIF

SES OLAYLARI

Sabahattin DÜLGER
Bursa İl Millî Eğitim Müdürü

Şule ATEŞ
Branş Koordinatörü

Hasan Gülten

Dilek AKGÜN

Ekrem KOZ
Bursa İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Soru/Etkinlik Yazarları

Mehtap BAYRAKOĞLU

Cevher HACIOĞLU

Burcu UYSAL - Tasarımcı

Mehmet KÖYLÜ
ÖDM Ekip Sorumlusu

Harun ÖZDEMİR

ETKİNLİK 1

Annem dolabın yanında oturuyor.	Ünsüz Benzeşmesi
Arkadaşının fikrini önemsemedi.	Ünsüz Yumuşaması
İpek örtüler arasından gördüm ufacık ellerini.	Ünsüz Türemesi
Azıcık aşım, ağrısız başım.	Ünsüz Düşmesi
Hissetmek nedir?	Ünlü Daralması
Her sabah güne erken başlıyor.	Ünlü Düşmesi
Ağaçtaki kuşları izledim.	Ünlü Türemesi

Verilen cümleleri inceleyerek uygun ses olayları ile eşleştiriniz.

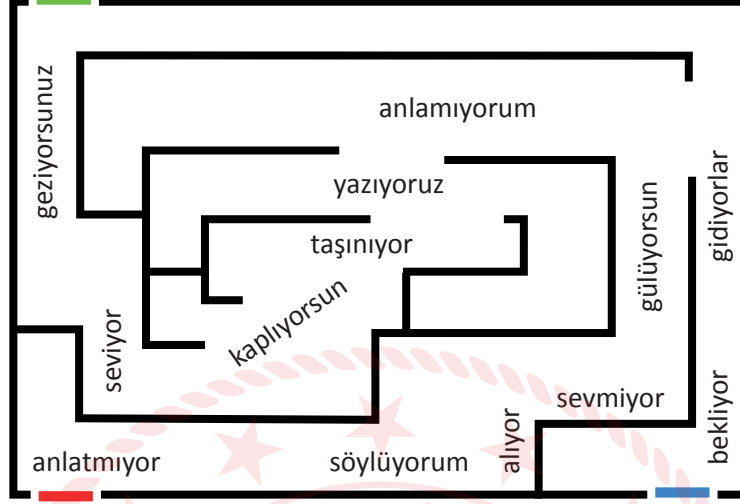
ETKİNLİK 2

Aylin, aşağıdaki tabloda yer alan kelimelere sırasıyla “-dan, -di, -cı, -gi, -da, -gin, -cik, -gen, -deş” eklerini getirerek kendine bir ünsüz benzeşmesine uğramış kelimeler yolu yapıp tablonun sağındaki kapılardan birine ulaşacaktır. Giriş kapısında “sabahtan” şeklinde girişini yapacak Aylin hangi kapıdan çıkacaktır?

arka	kalem	öğren-	Elif	giriş	ses	I. Kapı
radar	uyku	kapı	seç-	badem	gönül	II. Kapı
öz	çorap	bit-	bardak	bil-	gün	III. Kapı
Giriş Kapısı → sabah	iç	hediye	okul	üç	kar	IV. Kapı

ETKİNLİK 3

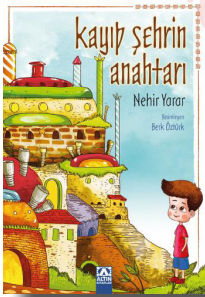
Ünlü daralması “-a ve -e” ünlülerinin “-yor” eki nedeniyle “-ı, -i, -u, -ü” ünlülerine dönüşmesidir. “bilme-” kelimesine “-yor” geldiğinde “bilmiyor” şekline dönüşür.

Yukarıdaki labirente mavi kapıdan giriş yapılmıştır. Labirentten çıkmak için iki farklı yol kullanılabilir. Ünlü daralmasına uğrayan daha çok sözcüğün olduğu kapıdan çıktığı bilinen kişi, hangi kapıdan çıkmış ve ünlü daralmasına uğrayan hangi sözcükleri görmüştür?

1. Ayşegül'ün aldığı kitaplardan hangisinde ünlü düşmesi yoktur?

A)

B)

C)

D)

2.

Arı, içinde hem ünsüz yumuşaması hem de ünsüz benzeşmesi olan cümlenin bulunduğu çiçeğe konacaktır. Arının konacağı cümle aşağıdakilerden hangisidir?

A)

Odanın ortasındaki oyuncakların çevresinde döndükçe dönüyordu.

B)

Kararan buluttan bir damla yağ düştü avucuma.

C)

Güneşin ışığı vurunca tatlı bir tebessüm oluyor gül yüzünde.

D)

Küçüğünden büyüğüne kadar herkese çok saygılıydı.

3. Günün birinde Nasrettin Hoca, herkesin ticaret yapmasına dayanamayıp yumurtacılık işine soyunmuş. Fakat hemen çevresindekiler Hoca'nın ticaretinde bir farklılık sezmiş. Hoca 10 liraya aldığı yumurtaları 9 liraya satıyormuş. Neredeyse iflas edecek konuma düşen Hoca'ya dostları "Aman Hocam, hiç fazla paraya alıp eksik paraya satılır mı?" deyince Hoca hemen atılmış: "Sağ olun dostlarım, sağ olun. Ben ne yaptığımı iyi bilirim. Maksat dostlar beni alışverişte görsün."

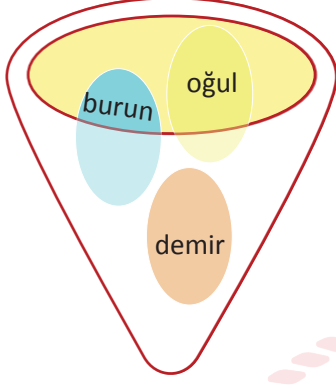
Yukarıdaki Nasrettin Hoca fıkrasında ünsüz benzeşmesine uğrayan iki kelime vardır. Bu iki kelimeye ulaşmak için aşağıdakilerden hangisini yapmak gerekir?

- A) Fıkranın ilk cümlesine bakmak yeterlidir.
- B) Sayılardan yararlanılarak kurulan cümleye bakılmalıdır.
- C) Hoca'nın dostlarına verdiği cevap cümlelerine bakmalıyız.
- D) Hoca'nın dostlarının uyarı cümlesine bakmak gerekir.

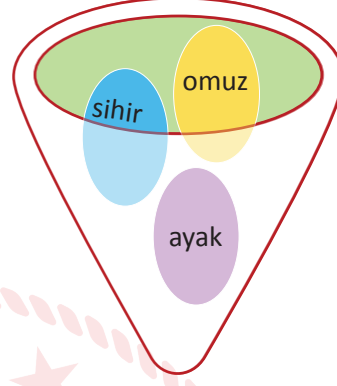
4. Hunideki topların huniden geçebilmesi için üzerinde yazan sözcüğe ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde orta hecedeki ünlünün düşmesi gerekmektedir.

Kurala göre hangi hunideki sözcüklerin tamamı huniden geçer?

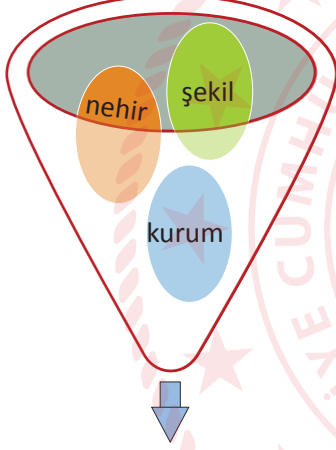
A)

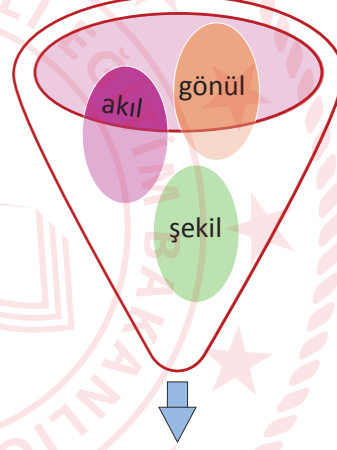
B)

C)

D)

5. Savur beni ey rüzgâr

Bu topraktı benim olan

Alın yazımdır derim

Kavurduğun topraklar.

Türkçede kelimeler türetilirken, çekimlenirken veya birleşirken kelimenin kökünde veya üzerine gelen ekte birtakım ses olayları meydana gelebilir.

Yukarıdaki dördlükte aşağıdaki ses olaylarından hangisine örnek yoktur?

A) Ünlü düşmesi

B) Ünlü daralması

C) Ünsüz yumuşaması

D) Ünsüz sertleşmesi

6. Kapının önünde oynayan çocukların sesi gittikçe yükseliyordu. Sanırım anlayamadıkları bir konu vardı. Durup izlemeye başladım. İçlerinden biri hemen duruma müdahale etti ve sorunun üstesinden konuşarak geldiler. Ne kadar güzel, dedim içimden, konuşarak anlaşmayı bilen çocuklarımız var.

Yukarıdaki metinde kaç tane ünsüz benzeşmesine uğramış kelime vardır?

A) 4

B) 3

C) 2

D) 1

7. Elma dalından uzağa düşmez

Ne yana gitsem nafile.

Memleketin hali gözümden gitmez

Binbir yerimden bağlanmışım

Bundan ötesine aklım ermez.

Bu dizelerde sembollerle belirtilmiş sözcüklerde görülen ses olayı hangi seçenekte doğru verilmiştir?

	★	⚡
A	Ünsüz Yumuşaması	Ünlü Düşmesi
B	Ünsüz Benzeşmesi	Ünlü Daralması
C	Ünlü Düşmesi	Ünsüz Yumuşaması
D	Ünsüz Türemesi	Ünlü Türemesi

ETKİNLİK 1

Ünsüz Yumuşaması

Ünlü Düşmesi

Ünsüz Düşmesi

Ünlü Türemesi

Ünsüz Türemesi

Ünlü Daralması

Ünsüz Benzeşmesi

ETKİNLİK II

arka	kalem	öğren-	Elif	giriş	ses
radar	uyku	kapı	seç-	badem	gönül
öz	çorap	bit-	bardak	bil-	gün
sabah	iç	hediye	okul	üç	kar

ETKİNLİK 3

KIRMIZI (bekliyor, sevmiyor, söylüyorum, anlatmıyor)

1	D
2	B
3	C
4	D
5	B
6	C
7	A

